

λων ἢ κλάδων Νάξ. ('Απύρανθ.): Μὰ λές καὶ ποιός εἶν' ἐκεῖ-
νος ὁ 'ομαρᾶς πού 'ν' ἀποθεσμένος ἐκεῖ 'ς τὸ δρόφο; 'Εμεῖς
ἔχομε 'ομαρᾶ καὶ μᾶσε φέρνει κάθα Παρασκευὴ βράδν τὸ
'ομάρι πού ζυμώνομεν τὸ Σάββατο. Εἶδα 'ομαρᾶς ἦτον κι
εὐτός! "Ὁλο 'ομάρια κουβαλεῖ. Συνών. γομαριτζῆς.
β) 'Ο μεταφέρων τι ἐπὶ ζώου πρὸς πώλησιν. Θράκ. (Κα-
λαμ. Στέρν.) Συνών. ἀ γ ω γ ι ἄ τ η ς. 3) 'Ο βοσκὸς ὄνων
'Ηπ. (Ζαγόρ.) 4) Μετων., μωρός, ἡλίθιος 'Ηπ. (Ζαγόρ.)

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γομαρᾶς Κρήτ. Γου-
μαρᾶς 'Ηπ.

γομαρέλι τό, ἐνιαχ. γουμαρέλ' 'Ηπ. (Κουκούλ.) Θεσσ.
(Πήλ.) Μακεδ. (Βελβ. Γιδ. Καταφύγ. κ.ά.)

'Υποκορ. τοῦ οὐς. γομάρι διὰ τῆς παραγωγ. καταλ.
-έλι.

Μικρὸς ὄνος ἐνθ' ἄν.: Τί φουρτιὸ θὰ σ'κώσ' αὐτὸ τοῦ
γουμαρέλ' 'Ηπ. (Κουκούλ.) Σήμερα 'ς τοῦ δρόμου εἶδα μιὰ
γουμάρα μὲ τοῦ γουμαρέλ' τ'ς αὐτόθι. Συνών. γαιδοορέ-
κι, γαιδοορέλι, γαιδοοροπούλι, ζωντοβο-
λάκι.

γομαρήσιος ἐπίθ. 'Ηπ. (Κωστάν. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ.
421 γουμαρήσιος 'Ηπ. (Δωδών. Ζαγόρ.) Μακεδ. (Πεντά-
πολ.) γ'μαρήσιος Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀράχ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γομάρι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ήσιος.

1) 'Ο ἀνήκων εἰς ὄνον ἢ ἐξ ὄνου προερχόμενος ἐνθ' ἄν.: Τὸ
γομαρήσιο τὸ γάλα εἶναι γιαιτρικὸ 'Ηπ. "Εχ' γουμαρήσιον
φιρσίματα 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Γ'μαρήσια φουνη Στερελλ. ('Α-
ράχ.) Γ'μαρήσιον κιφάλ'—τουμάρ' Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών.
βασταγοορήσιος, γαιδοορήσιος, γαι-
δοορινός, γομαρινός. 2) Μεταφ., ὁ ὑπερμεγέθης
'Ηπ. (Κωστάν.): Γουμαρήσια φασούλια, (ἢ ποικιλία τῶν
φασολιῶν γίγαντες) Κωστάν. Συνών. γομαροφά-
σολο, ἐλέφαντας, ἐφτακοίλι, φτακίδι.
3) Μεταφ., ὁ ἀπρεπής, ὁ ἀναιδής Μακεδ. (Πεντάπολ.)

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γουμαρήσιο τό, Πελοπν.
(Μάν.)

γομάρι τό, σύνθηθ. γομάριν Κύπρ. Πόντ. (Κερασ. Οἶν.)
γομάρ' Εὐβ. (Λίμν.) 'Ηπ. (Δρόβιαν. Ἑλληνικ. Πρέβ. κ.ά.)
Καππ. (Μισθ.) Κύπρ. Μακεδ. (Βογατσ.) Μύκ. Πόντ. ("Ιμερ.
Σούρμ. Τραπ. Χαλδ.) Προπ. ('Αρτάκ. Πάνορμ.) κ.ά. γοάριν
'Ικαρ. γομάρι 'Ανδρ. Πελοπν. (Κοπαν.) γομάρ' Καππ. (Φλογ.)
γομάρι σύνθηθ. καὶ Τσακων. (Μέλαν. Χαβουτσ. κ.ά.) γου-
μάριν Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Ρόδ. γουμάξι Τσακων. (Μέλαν.
Πραστ. κ.ά.) γουμάρ' βόρ. ἰδιώμ. καὶ Καππ. ('Αξ. Ἀραβάν.
Γούρτον. Σινασσ. κ.ά.) Πόντ. Τσακων. (Χαβουτσ.) γ'μάρ'
πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. γιομάρι 'Ερεικ. Κέρκ. ('Αργυρᾶδ. Κάβ.
Ρόδ. Σπαρτερ.) Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. δομάρι Νίσυρ. κομάρ'
Καππ. (Φλογ.) 'ομάρι Κάρπ. Κάσ. Νάξ. ('Απύρανθ. Βόθρ.)
'ουμάρι Κάρπ. ('Ελυμπ.)

'Εκ τοῦ Βυζαντ. οὐς. γομάριον. 'Ο τύπ. γιομάρι
παρετυμ. ἐκ τοῦ γεμίζω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ γιομίζω.

Α) Κυριολ. 1) Βάρος τὸ ὁποῖον φέρει τις, φορτίον, συνή-
θως ζώου, ὑποζυγίου ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπου, κατὰ τὸ μᾶλλον
ἢ ἥττον ὠρισμένον καὶ ἐντεῦθεν λαμβανόμενον καὶ ὡς μονὰς
ποσοτικὴ σύνθηθ. καὶ Καππ. ('Αξ. Ἀραβάν. Σινασσ. Φλογ.
κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): "Ενα γο-
μάρι στάρι-λάδι-κρασί-ξύλα σύνθηθ. "Ενα γομάρι κλαδιά
Σίφν. Ἀγόρασε ἓνα γομάρι νερό Σῦρ. Νὰ πᾶς νὰ κάμης ἓνα
γομάρι ξύλα Α. Κρήτ. Τοῦ 'χω παραγελά νὰ μοῦ φέρῃ ἓνα

γομάρι ξύλα Κρήτ. ("Εμπαρ.) Τ' ἀβέλι μου ἔβγαλε πέδε
γομάρια σταφύλια Κρήτ. (Μουστάκ.) Τὸ γομάρι μ' πᾶ' 'ς τὸ
μύλο Κύπρ. Τὸ τί εἶναι τὸ γομάρι σου; (ποῖον τὸ περιεχό-
μενον τοῦ φορτίου σου;) Προπ. (Κύζ.) Τέσσερα δεμάτια
κάνουν τὸ γομάρι Κίμωλ. "Εκαμε τριάντα γομάρια σταφύλια
Λέσβ. (Μυτιλήν.) Ἐποῦλησεν ἓνα γομάριξ-ξύλα Κύπρ. Ἐ-
πῆρεν ἓνα γομάριν ξύλα-κάρβοννα-κολοκύθια Πόντ. (Οἶν.)
"Εφερην 'ς σὸ χωρίον δύο γομάρα ἄλας Πόντ. (Τραπ.)
'Αποθερίσαμε τσαὶ δέσαμε δώδεκα γομάρια σ'τάρι τσαὶ πε-
νῆντα κριθάρι Σκῦρ. Τ' ἀμπέλι μου ἔβγαλε εἴκοσι γομάρια
αὐτόθι. "Ενα γομάρι ἐλιές (δύο σάκκοι ἐλαιῶν) Κρήτ.
"Ενα γομάρι ξύλα (ὅσα δύνανται τις νὰ φέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων)
Σύμ. "Ὀλη μέρα θερίζει, ἀλλὰ δὲ γόβει παραπάνω ἀπὸ ἓνα
γομάρι γέννημα Πελοπν. (Ξεχώρ.) "Ενα γιομάρι κλαδιά
'ς τὸ κεφάλι Παξ. Ἐνέντζιε τέσσερα γουμάξα κάβα (ἔφερε
τέσσερα φορτία ξύλων, ὅσα δηλαδὴ δύνανται νὰ μεταφέ-
ρουν μίαν φορὰν τέσσερα ζῶα) Μέλαν. || Φρ. Χίλια γομάρια!
(νοεῖται σιτάρι, κρασί, λάδι κ.τ.δ.· εὐχὴ κατὰ τὸν ἀλωνισμὸν
τῶν σιτηρῶν ἢ τὴν ἐκθλιψιν ἐλαιῶν ἢ σταφυλῶν) Σάμ. ||
Παροιμ.

Γομάρι πού δὲν δύνεσαι, μὴ θές νὰ τὸ σηκώσης
(ἐπὶ τῶν ἀναλαμβάνοντων ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των)
Α. Κρήτ. — Λεξ. Πρω.

'Σ τὸ 'ομάρι βάνεις-βάνεις | καὶ 'ς τὴ στράτα πορδο-
κλάνεις

(μὴδὲν ἄγαν) Νάξ. ('Απύρανθ.)

Τὸ βουνὸ δὲν ἐδοῦλιασε δὲ μεγάλο 'ομάρι
(ἢ τακτικὴ καὶ συνεχὴς ἐργασία ἐπιφέρει καλὰ ἀποτελέ-
σματα) αὐτόθι. || "Ασμ.

Φρεγάδα μου παλατιανὴ πού 'ρθες ἀπ' τὲς Ἀθῆνες,
πού 'ναι καὶ τὸ γομάρι σου ὅλο ἀινιλιδες
(ἀινιλιδες = φλοριά) Νίσυρ.

Τί βάραινες, καρδούλα μου, σὰν τὸ βαρὺ καράβι,
πού τὸ κυλάει ἢ θάλασσα καὶ ρίχνει τὸ γομάρι;
Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Τί ἔχεις, κόρη μου, καὶ κλαῖς καὶ βαριαναστενάζεις,
πού ἐσὺ γομάρι δὲ βαστᾷς κι ἀνήφορο δὲ βγάζεις;
Πελοπν. (Νεάπ.)

Τί ἔχεις, καρδιά μου, πού γογεῖς καὶ βαριαναστενάζεις,
πού σὺ γουμάρι δὲ βαστεῖς, σκάλα δὲν ἀνεβάξεις;
(μοιρολ.) Πελοπν. (Καρβελ.)

Στέσε, γαβρό, τὴ γεφαλὴ, κάμε τὸ νοῦ σου ἀγιάρι,
γιατ' ὁ ζυγὸς τῆς παρρηϊᾶς εἶναι βαρὺ γομάρι
(κάμε τὸ νοῦ σου ἀγιάρι = διανοήσου) Κρήτ.

'Η σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Πορφυρογ., Περὶ Βασιλ. τάξ.,
476.8 (ἐκδ. Βόννης) «καὶ οἱ σύντροφοι ἀκολουθοῦσιν αὐτοὺς
καὶ διορθοῦνται τὰ γομάρια». Διὰ τὴν σημασίαν ὡς μο-
νάδος ποσότητος, ἤδη Βυζαντ. καὶ ταύτης, βλ. Byzant.
Zeitschr., 3 (1894), 297 «ξύλων γομάρια ιβ, δάδων γομά-
ριον α». β) Ποσότης στάξεων, ξύλων ἢ φρυγάνων, ἥτις
περιδένεται εἰς δέμα καὶ δύναται νὰ μεταφερθῇ ἐπὶ τῆς
ράχεως ἀνθρώπου ἢ ζώου Κάρπ. Κάσ. Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.
Κάβ. Ρόδ. Σπαρτερ.) Κρήτ. ("Αγιοσ. Γεώργ. κ.ά.) Κύθν.
Νάξ. ('Απύρανθ. Γαλανᾶδ. Τσικαλαρ.) Παξ. Πελοπν.
(Ξεχώρ. κ.ά.) Σαμοθρ. Σίφν. Τῆλ. Τῆν.: Τρία γομά-
ρια 'πίσυχνα (= θαμνώδεις κλάδοι κατάλληλοι διὰ
πρὸ σάναμα, φρύγανα) Κάρπ. "Ενα γουμάρι γλα-
διά Σύμ. "Ηκαμα ἓνα γουμάρ' φρύγανα Τῆν. Κάθε βράδν
ὅλες οἱ γυναιτὲς κουβαλοῦνε ἀπὸ ἓνα γουμάρι ξύλα Ξεχώρ.
Πῆγα κ' ἰγὼ κ' ἔκανα γ-ἓνα γουμάρ' πινάργια κι μ' πόνισ'
ἢ μέση μ' Σαμοθρ. Ἐπῆα σήμερο κ' ἦκαμα 'να γομάρι ἀγα-

ραθιές ν' ἄφτωμε τῇ φωθιά (ἀγαθαθιές = ἄγριοι ἐλελίσφακοι) "Αγιος Γεώργ. "Ενα καλὸ 'ομάρι ἐδιάηκα σήμερα κ' ἤφερα 'Απύρανθ. Πᾶνε νὰ φέρουν ἓνα γιομάρι μυρτιές Παξ. 'Εκόψανε τέσσερα γιομάρια σκινάρια αὐτόθ. Συνών. ἀ γ κ α λ ι ἄ, δ ε μ ἄ τ ι, δ ε μ α τ α ρ ι ἄ, ζ α λ ι ἄ. 2) "Αχθος, βάρος γενικῶς ὑλικὸν ἢ ἠθικόν, φόρτωμα, εὐθύνη πολλὰ καὶ Καππ. (Φλογ.) Πόντ.: Γομάριν κεῖται ἀπάνου μ' Πόντ. Γροικῶ 'ς τῇ βούκα τσῆ καρδιᾶς μου ἓνα γομάρι (= αἰσθάνομαι εἰς τὸν στόμαχόν μου βάρος) Κρήτ. ("Εμπαρ.) "Εχει μεγάλο γομάρι (ἐπὶ ἐγκύου) Κύθν. Ξένο γομάρι βασιτᾶ (ὁμοίως ἐπὶ ἐγκύου) Λ. Κρήτ. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ εἶναι ἐπάνω μου ἓνα μεγάλο γομάρι (ἢ ὑπόθεσις αὐτῇ μου εἶναι βάρος ὀχληρὸν) Κρήτ. Δὲ μ' ἐφτάνασι τὰ κακὰ μου, ἤρθες καὶ σὺ βελᾶς μου καὶ γομάρι μου Πελοπν. (Μάν.) Γομάρι εἶναι ἡ ξένη ἔγνοια Α. Κρήτ. Βαρὺ γομάρι 'ναι τὰ πολλὰ κοπέλια (= τέκνα) Κρήτ. (Νεάπ.) Μεῖζο γομάρι μου 'φηκεν ἡ δεῖνα 'ὰ βλέπω τὸ σπῖτι δης ('ὰ βλέπω = νὰ ἐπιβλέπω) Σύμ. "Επεσε 'ς τὸ τσεφάλι μου γομάρι (μου ἔγινε λῆαν ὀχληρὸς, φ ὁ ρ τ ω μ α) Πελοπν. (Καρδαμ.) Μοῦ γίνηκες γομάρι (ὁμοίως) 'Ιων. (Μπουρνόβ.) Δὲν ὑποφέρει πιά τὸ γέρο, γιατί ἐκατάντησεν ἀσῆκωτον γομάρι Κάμπ. "Ητον ἄψητος 'ς τὸ γομάρι (ἀσυνήθιστος εἰς τὸ νὰ φέρῃ βάρη) Σέριφ. || Φρ. Κούλτωσεν ἄς σὸ κομάρ (ἐγλύτωσε ἀπὸ τὸ φορτίον, δηλ. τὴν ἐγκυμοσύνην) Καππ. (Φλογ.) Γομάρια εἶν' τ' ἀφτιά μου (βοῖζουν, δὲν ἀκούω) Μύκ. || Παροιμ.

"Οπου πάει τὸ γομάρι οὐλ-λοι 'πογυρίζον το (οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιφορτίζεται μὲ ξένας εὐθύνας) Κύπρ. || Γνωμ. Βαρὺ γομάρι 'ν' ἡ καπετανιὰ Κρήτ. (Νεάπ.) || "Ἀσμ.

'Η γι-ἀγαπῶ μου μῆνυσε ἓνα βαρὺ γομάρι Κρήτ. (Βάμ.)

"Αχ, ὁ πατέριμος ὁ σεβδᾶς βαρὺ γομάρι πού 'ναι, καὶ πὺν βορεῖ νὰ δαγιαδᾶ, τί παλληκάρι πού 'ναι! (δαγιαδᾶ = ἀντέχει) Κρήτ. (Νεάπ.)

"Ἄλλοι γιαιτρεύγει ὁ ἔρωτας, ἄλλοι πιάνει τὸ δίχτυ καὶ σ' ἄλλα μερικὰ παιδιὰ πολὺ γομάρι ρίχτει

'Ιων. (Κρήν.) Πβ. φ ὁ ρ τ ω μ α. β) 'Η κατ' ἐξοχὴν βαρεῖα ἐργασία Πελοπν. ("Ἀστρ. κ.ἀ.) Σίφν.: Πᾶμε 'ς τὸ γομάρι νὰ βοηθήσωμε Σίφν. 3) Σύνολον πολλῶν προσώπων ἢ συσσωρευμένων πραγμάτων Νάξ. ('Απύρανθ.) Παξ. Πελοπν. (Μάν.): "Ενα 'ομάρι εἶναι τοῦ χάμαι. Μωρ', ἄλλαργάρετε μιὰ ὀλιὰ (μιὰ ὀλιὰ = ὀλίγον) 'Απύρανθ. "Ενα γιομάρι κόκκαλα (ἐπὶ λιποσάρκου) Παξ. || "Ἀσμ.

Μόνον ὁ γιός μου εἶν' ἐδῶ πού 'ναι καὶ παλληκάρι ἂν τὸν χρειαστήτε, ἔρχεται, κι ἄς πᾶμε ὅλοι γομάρι

Πελοπν. (Μάν.) Συνών. μ π ο υ λ ο ὕ κ ι, σ ω ρ ὁ ς. 4) Μέγας κόφινος Βιθυν. (Κατιρ.) 5) Εἶδη παιδιῶν, ἥτοι: α) Παιδιά, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς ὥραν γεύματος, κρατῶν τις καὶ προτείνων κοχλιάριον φαγητοῦ, λέγει τὴν φράσιν «τὸ γομάριν πᾶ 'ς τὸ μύλον, ποιός ἔν' τὸ πάρη; ἄς τὸ πάρη ὁ δεῖνας» καὶ ἐκλέγει ἓνα τῶν συνδαιτημόνων. «Γιατί νὰ τὸ πάρη ὁ δεῖνας;» ἀπαντᾷ οὗτος, «ἄς τὸ πάρη ὁ δεῖνας» καὶ ἐφεξῆς ἄλλον. 'Η παιδιὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου ὁ προταθείς, μὴ προλαβὼν ν' ἀποκριθῇ, ὑποχρεοῦται νὰ φάγῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ κοχλιαρίου Κύπρ. β) Παιδιά, κατὰ ζεύγη παικτῶν παιζομένην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ εἰς τῶν παικτῶν τοῦ ζεύγους, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας βαρὺ τι ἀντικείμενον, σιδηροῦν ἢ ἄλλο, λέγει, ἀποτείνόμενος πρὸς τὸν συμπαίκτην του: Σύντροφε, τὸ 'ομάρι μας εἶναι βαρὺ· τί νὰ τὸ κάνουμε; — Νὰ τὸ δώσωμε τοῦ... λέγει οὗτος, ὀνομάζων μέλος ἐτέρου ζεύγους. 'Ο παίκτης, τοῦ ὁ-

ποίου τὸ ὄνομα ἀναφέρεται, ἐρωτᾷ: Γιατί τοῦ (ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ προταθέντος). 'Αμὲ τίνος; ἐρωτᾷ ὁ πρῶτος, καὶ τότε ὁ σύντροφος τοῦ πρώτου προτείνει ἕτερον παίκτην. "Ἀς τὸ 'ώκωμε τοῦ... 'Η παιδιὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου εἰς σύντροφος βραδύνῃ ν' ἀπαντήσῃ, ὅποτε ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ οὗτος τὸ βάρος Κάμπ. Πβ. κ ο λ ο κ υ θ ι ἄ. γ) 'Υπὸ τὴν ὀνομασίαν «τὸ ξύλο τὸ 'ομάρι», παιδιὰ ἀνδρῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἐνὸς παίκτης πεσόντος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὠθοῦσιν οἱ λοιποὶ ἕτεροι φωνάζοντες συγχρόνως: «ξύλο θέλει τὸ 'ομάρι» Νάξ. ('Απύρανθ.) δ) 'Υπὸ τὸν τύπ. τὰ γομάρια ἢ παιδιὰ γ α ι δ ο υ ρ ο κ α β ἄ λ λ α, τὸ ὅπ. βλ. Πελοπν. (Κοπαν.)

Β) Συνεκδ. 1) "Ονος σύνθηθ.: 'Αγόρασε — πούλησε — τοῦ φώφησε τὸ γομάρι σύνθηθ. Τὸ γομάρι πῶστειλε δὲν τρώγει τὴν ταγὴ "Ηπ. 'Αρίχγνι τοῦ γομάρ' 'ς τὴ φουράδα (ἀρίχγνι = ρίχνεται, ἐπιβαίνει) Μακεδ. Πάρ' τὸ γ'μάρ' νὰ τὸ δέσῃς ἴσια κάτω Εὔβ. (Αἰδηψ.) "Αμα πέσ'ς 'πὺν γ'μάρ', σκουτώρισι Θεσσ. (Πολυνέρ.) Σαμάρουσι τοῦ γομάρι νὰ πᾶμι γιὰ ξύλα Μακεδ. (Καστορ.) Τὰ γ'μάρια ἔχ'νε καλὴ περβατ'σιὰ Στερελλ. ('Αράχ.) Μιὰ φορὰ ἓνας λίκος καὶ μιὰ ἀλεποῦ γέλασαν ἓνα γομάρι, γιὰ νὰ τὸ φᾶν, καὶ τὸ πῆραν γιὰ σύντροφόν τους (ἐκ παραμυθ.) "Ηπ. Βλέπαρι τὸ τομάρ' κι ἄλλος ἔλεε ὅτι εἶναι ἀπὸ τραῖ, ἄλλος ἀπὸ κριάρ' κι ἄλλος ἀπὸ γομάρ' (ἐκ παραμυθ.) Εὔβ. (Λίμν.) Μέσα 'ς τὰ πρόβατα εἶχι κι μιὰ προβατῖνα μυγᾶλ' σὰν τοῦ γομάρ' (ἐκ παραμυθ.) Θεσσ. (Τρίκερ.) || Φρ. "Εδεσε τὸ γομάρι του (ἐπὶ τοῦ ἀπηλ-λαγμένου φροντίδων ὡς διευθετήσαντος τὰς ὑποθέσεις του) "Ηπ. κ.ἀ. "Εδεσεν τὸ γομάριν αὐτ' (ταυτόσ. μὲ τὴν προηγουμ.) Πόντ. (Νικόπ.) Συνών. φρ. "Εδεσε τὸ γάιδαρό τ ο υ. Βρε γομάρι! (ὑβρις) πολλὰ. Συνών. φρ. Βρε γ α ι δ ο ὕ ρ ι! Πὺν νὰ σὲ φάῃ τὸ γομάρι (ἀρά) "Ηπ. (Μαργαρ.) Κοιμᾶται σὰν γομάρι (ἐπὶ ἀναισθήτου) πολλὰ. Συνών. φρ. Κοιμᾶται σὰ γ ο υ ρ ο ὕ ρ ι. Γκαρίζ' σὰ γομάρ' (ἐπὶ φωνασκοῦντος) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ἀ. Συνών. φρ. Γκα ρ ι ζ ε ι σὰ ν γ α ι δ α ρ ο ς. Κυλῆται σὰ γομάρι (ἐπὶ ἀναισθήτου) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών. φρ. Κυ λ ι ε τ α ι σὰ γ ο υ ρ ο ὕ ρ ι. Σὰ γομάρι κάθεται, οὔτε συλλογείται (ταυτόσ. μὲ τὴν προηγουμ.) Πελοπν. (Αἰγιν.) Εἶναι ἓνα γομάρι (ὑβρις· περὶ ἀναισθήτου ἢ ἀναιδοῦς) πολλὰ. Συνών. φρ. Εἶ ν α ι ἓ ν α γ α ι δ ο ὕ ρ ι. Εἶναι ἓνα γομάρ' κι μ' σὸ (ταυτόσ. μὲ τὴν προηγουμ.) Μακεδ. ('Εράτυρ.) Γομάρι τῆς Παναγιᾶς (περὶ ἀφελοῦς) "Ηπ. Μακεδ. (Καταφύγ. Σισάν. κ.ἀ.) Γομάρ' Καζακλαριώτ'κον (περὶ ἀναιδοῦς) Μακεδ. (Βέρ.) Νὰ γκαρίζῃς σὰ γομάρι (ἀρά) "Ηπ. Σὰν τὰ γομάρια τ'ς Ζίτσας (ἐπὶ ἀφθονίας, ἀχρήστων ἰδιαιτέρως, πραγμάτων) "Ηπ. (Ζαγόρ.) Σὰν τὰ γομάρια 'π' τ'ν 'Αντρονμίτσα (ταυτόσ. μὲ τὴν προηγουμ.) "Ηπ. Σὰν τοῦ γομαριοῦ ἢ ἀρέντα (= τρέξιμον· ἐπὶ ψευδοδυνάμων) "Ηπ. (Παραμυθ.) || Παροιμ. φρ.: Τοῦ πρέπει σὰν τ' γομαριοῦ ἢ σέλλα (εἰρων. ἐπὶ ἀναρμόστου) "Ηπ.

Καὶ παντρεμένος γάιδαρος, κι ἀνύπαντρος γομάρι (ὅτι ὁ ἐγγαμος καὶ ὁ ἄγαμος φέρουν ἐξ ἴσου μεγάλα οἰκονομικά καὶ ἠθικά βάρη) Στερελλ. (Δωρ. Νάυπακτ.) Τοῦ γομάρ' σήκουσ' του 'ν οὐρὰ κι φτύσ' του (ἐπὶ τῶν οὐδόλων αἰσχυνομένων) Μακεδ. (Βλάστ.) Τέτοιουν ἄντροπου, τέτοιον γομάρ' (ἐκαστος κατὰ τὴν ἀξίαν του) αὐτόθ. || Παροιμ.

Δύον γομάρια μάλουναν σὶ ξένη ἀχυρῶνα (ἐπὶ τῶν ἐριζόντων διὰ τὰ ἀλλότρια) Μακεδ. (Γαλατ. 'Εράτυρ. κ.ἀ.) 'Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλὰ. Τοῦ μισιακοῦ γομάρ' οὐ λίκους τοῦ τρώει (τὸ ἀνῆκον εἰς δύο ἢ πλείονας κτήτορας παραμελεῖται καὶ ἀπόλλυται) Μακεδ. (Βέρ. Βλάστ.

Ἐράτυρ.κ.ά.) *Τ' ἀνταμ' κό τοῦ γομάρ' τοῦ τρώει οὐ λύκους* (συνών. με τὴν προηγουμ.) Ἦπ.

Βαροῦνε τὸ σαμάρι, | ν' ἀκούσῃ τὸ γομάρι (ἐπὶ ἐμμέσου ἐπιτιμήσεως) πολλαχ.

Φταίει τὸ γομάρι, | καὶ δέρνουν τὸ σαμάρι (ἐπὶ ἀδίκου τιμωρίας ἄλλου ἀντὶ τοῦ πταίσαντος) πολλαχ. *Δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τοῦ γομαριοῦ καὶ χτυπᾷ τὸ σαμάρι* (συνών. με τὴν προηγουμ.) Ἦπ. *Χαρισμένον γομάρ' 'ς τὰ δόντια δὲν τοῦ κοιτοῦν* (ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζῃ τις λεπτολογῶν τὰ δωρούμενα) Μακεδ. *Καποριανὸν τ' χάριζαν ἓνα γ' μάρ' κι αὐτὸς τοῦ κοιταῖ 'ς τὰ δόντια* (συνών. με τὴν προηγουμ.) Στερελλ. (Φθιώτ.) Συνών. παροιμ. *Κάτι νους χαρίζανε 'να γάιδαρο καὶ τὸν τήραγε 'ς τὰ δόντια. Κλοτσιοῦνται τ' ἄλογα, ἀλλοῖα ἀπ' τὰ γομάρια* (ὅτι ἀπὸ τὰς ἐριδας τῶν ἰσχυρῶν ζημιοῦνται οἱ μικροί) Ἦπ. *Κλοντσιοῦνται τὰ γομάρια, ἀλλοῖ 'ς τὰ σαμάρια* (συνών. με τὴν προηγουμ.) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) Συνών. παροιμ. *Κλοτσιοῦνται τὰ μούλαριά ἀλλοῖ 'πὸ τὰ γαϊδοῦριά. Τί τὸ θέλουν τοῦ γομάρ' 'ς τὴν χαρά;* Ἦπ. *Γιὰ ξύλα ἢ γιὰ ριγὸ (ὅτι ὁ ταπεινὸς καὶ εὐτελής, καὶ εἰς εὐχάριστον διὰ τοὺς ἄλλους περίπτωσιν, ὀχληρὰ ἔργα ἀναλαμβάνει)* Μακεδ. (Νάουσ.)

Πιέ, γομάρι, ἀγίασμα | γιὰ τοῦ 'γούμενου τὴ χάρη (ἐπὶ τῶν παρ' ἀξίαν πολλὰ τυγχάνοντων χάρις εἰς ἰσχυροὺς προστάτας) Ι. Βενιζέλ., Παροιμ.², 256.134.

Δίνει ἄχερα τοῦ σκύλλου, κόκκαλα τοῦ γομαριοῦ (ἐπὶ ἀναρμόστου καὶ ἀλυσιτελοῦς προσφορᾶς) Ἦπ. κ.ά. *Ὁ νοικοκύρης σ' κὼν' τὸ γομάρ' ἀπὸ τὴν λάσπη* (αἱ ὑποθέσεις τακτοποιοῦνται καλύτερον, ὅταν ἐπιστατῶμεν καὶ παρακολουθῶμεν αὐτὰς αὐτοπροσώπως) Ἦπ. (Κόνιτς.) *Τραῦτα τ' ἄλογό σου, μὴ σὲ πατήσῃ τὸ γομάρι μου* (ἐπὶ τῶν ταυτιζόντων ἑαυτοὺς μετὰ τῶν ἰσχυρῶν) Ι. Βενιζέλ., Παροιμ.², 325.591. *Δὲν εἶν' ποὺ δι τρώει ἢ λύκους τοῦ γομάρ', ἀλλὰ τί τζιβάπ' νὰ δώσουμι 'ς τοῦ γόσμου* (τζιβάπυ = ἀπάντησιν ἐπὶ τῶν κατηγορουμένων ὑπὸ τῶν ἄλλων διὰ τὰς ἀτυχίας τῶν) Μακεδ. (Βροντ.) Ἦ παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Τράνιφιν τοῦ γομάρ' | κι μίκρινιν τοῦ σαμάρ' (ἐπὶ παίδων οἱ ὅποιοι ἀναπτυσσόμενοι σωματικῶς χρειάζονται μεγαλύτερα πλέον ἐνδύματα) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) Ἦ παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Ἦτανι στραβὸ τοῦ κλῆμα, | τό 'φαγιν κι τοῦ γομάρ' (ἐπὶ διαδοχικῶν ἀτυχιῶν) Μακεδ. (Γήλοφ. Ἐράτυρ. κ.ά.) *Τέτριον γομάρ', τέτριον σαμάρ'* (ἀνάλογος πρὸς τὸ ἄτομον καὶ ἡ ἀπονεμομένη τιμὴ) Μακεδ. (Θεσσαλον.) *Τὸν ἔχ' γομάρ' κι ἄλογου* (τὸν ἀπασχολεῖ διαρκῶς με ἐπιπόνους ἐργασίας) Θεσσ. (Τσαγκαρ.) *Πιτάει τοῦ γομάρ'; — Πιτάει* (ἐπὶ καλοπίστων ἢ ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ἐπιδείξεως ὑποχωρητικότητος) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) *Ν' ἄκουι οὐ Θιὸς τὰ κουράκια, θὰ φάγαγαν οὐλα τὰ γ' μάρια* (ἐπὶ ἀθεμίτου ἐπιθυμίας) Στερελλ. (Υπάτ. Φθιώτ.) *Ἄν ἄκουγιν οὐ Θιὸς τ'ς καραμοῦζις, ὅλα τὰ γομάρια θὰ ψουφοῦσαν* (καραμοῦζις = κορώνας ταυτόσ. με τὴν προηγουμ.) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) *Τοῦ καλὸ τοῦ γομάρ' φαίριτι κι κάτ' ἀπ' τοῦ παλιουσάμαρου* Θεσσ. (Συκαμν.) Ἦ παροιμ. εἰς παραλλ. πολλαχ. *Μὴ τζινᾶς τοῦ γομάρ', νὰ μὴν ἀκούσ'ς πονοδὲς* (δὲν πρέπει νὰ ἐπιλαμβάνεται τις ἀνοήτων διὰ νὰ μὴ ἀκούῃ ὕβρεις) Ἦπ. *Ὅταν ἀνιβῇ τοῦ γομάρ' 'ς τὴν καρυὰ* (ἐπὶ ἀδυνάτων πραγμάτων) Μακεδ. Συνών. φρ. *Ὅταν θ' ἀνεβῇ ὁ γάιδαρος 'ς τὰ κεραμίδια. Σὰν θὰ βγάλῃ ὁ γάιδαρος κέρτα. Δὲν κουτσαίν' τοῦ γομάρ' ἀπ' τ' ἀφτί* (ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶς ζημιουμένων) Ἦπ. (Μέγα Περιστ.) Ἦ

παροιμ. εἰς παραλλ. πολλαχ. *Τὸν ἔβαλαν 'ς τοῦ γομάρ' ἀνάπουδα* (τὸν ἐξευτέλισαν ἢ παροιμ. ἀπηχεῖ παλαιότερον τρόπον τιμωρίας ἀτόμων ὑποπεσόντων εἰς μεγάλα παραπτώματα) Μακεδ. Συνών. φρ. *Τὸ ν ε β ἄ λ α ν ε 'ς τὸ γ α ἰ δ ο ῦ ρ ι* *Ξέρ' τοῦ γομάρ' νὰ φάῃ μακιδονήσ';* (διὰ τοὺς μὴ ἐκτιμῶντας κατ' ἀξίαν πρόσωπα καὶ πράγματα) Στερελλ. (Φθιώτ.) *Δουλεύουν τ' ἄλογα κι τρῶν τὰ γομάρια* (ἐπὶ τῶν καρπουμένων τοὺς μόχθους τῶν ἄλλων) Ἦπ. (Ἀρτοπ.) *Μὴ κάψ'ς χάρ' τ' γομαριοῦ, γιατί χάν'ς τ' ἄχερά σου* (ἐπὶ τῶν ἀγνωμόνων καὶ ἀχαρίστων) Ἦπ. (Ἀρτοπ.) *Ὡσπου νὰ μάθ' οὐ Χότζας τοῦ γομάρ' νὰ μὴ δρώῃ, ψόφ'σι* (ἐπὶ τῶν ἀσκούντων αὐστηροτάτην λιτότητα) Εὐβ. (Λιχάς.) Ἦ παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ. *Δὲν εἶνι ἄξιους νὰ μοιράσ' σὶ δυὸ γομάρια ἄχιρον* (ἐπὶ ἀνθρώπου ἔχοντος ἀμβλὺν τὸν νοῦν) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) Συνών. παροιμ. *Δὲν ξέρει νὰ μοιράσῃ δυὸ γαϊδοῦρι ὦν ἄχερο.* *Σ' τοῦ γομάρ' καβάλλα κι τοῦ γομάρ' γύριβι* (ἐπὶ ἀδαῶν καὶ ἀφηρημένων) Θεσσ. (Τσαγκαρ.) *Ἐτσ' εἶρι οὐ κόσμους, μιά τ' κι μιά σ'.* *Μὴ τ'ν ἀράδα ξοῦνται τὰ γομάρια* Μακεδ. (Βελβ.) *Ἀντὶ νὰ βουγγήξ' τοῦ γομάρ', βουγγάει τοῦ σαμάρ'* (ἐπὶ τῶν ἀναίτιως διαμαρτυρουμένων) Θεσσ. (Τσαγκαρ.) *Εἶπιν τοῦ γομάρ' τὸν πέτ'νον κιφάλα* (ἐπὶ τῶν κατηγορούντων ἄλλους διὰ τὰ ἐλαττώματά των, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ἔχουν μεγαλύτερα) Μακεδ. (Ἐράτυρ.) Συνών. παροιμ. *Εἶπ' ὁ γάιδαρος τὸν πετεινὸ κεφάλαι.* *Ὅταν τοῦ τσιμπήσ' μῦγα τοῦ γομάρ', τοῦ πιονάει τοῦ μπ'λάρ' (ἡ ἀνάγκη καθιστᾷ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἰσχυροὺς)* Στερελλ. (Φθιώτ.) Ἦ παροιμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. || Ἄσμ.

Ὅποιονς ἔχ' δυὸ ἀγαπητικὲς ἔχ' μιὰ χαρὰ μιγὰλ', ὅταν μανίξῃ με τὴν μιά, γυρίζει μὴ τὴν ἄλλ' κι ὅταν μανίξῃ μὴ τις δυὸ, γυρίζει σὰ γομάρ' Μακεδ. (Σέρρ.)

Ἀγκαρίζ' τοῦ γομάρ', | θέλ' πίτυρα κι κ'θάρ' κι τοῦ παρδαλὸ σαμάρ' Θεσσ. (Κρυόβρ. Συκαμν.)

Ὅρσι, ἀφέντη μου, πατσιὰ | π' τοῦ γομάρ' τοῦ παππᾶ Μακεδ. (Δεσκάτ.) Συνών. *βασταγὸ 1, βασταγὸς 1, βασταγούρι, γάιδαρος 1, γαϊδοῦρι 1, γκαζέλι 2, γκάζος 1, ζωντανό, ζωντόβολο, κήλωνας, κρίτσικας, ντρέκι, ὀνικό, σαντραβέλι, φορτίκι, χτηματερό, χοντρικό, χτηνόν. 2* Μετων., ἄνθρωπος ἀγενής, ἀγροῖκος, βάνανσος σύνθηθ.: *Εἶδισ ἱκεῖ τοῦ γομάρ' τ' κιρατᾶ πῶς φέρεθη-κι 'ς τοὺν πατέρα τ';* Ἦπ. (Κουκούλ.) *Ἀρὰ γομάρ', δὲν ἀντρέπισι ποὺ πῆγῃς ἀδιάβαστους 'ς τοῦ σκουλεῖο;* Μακεδ. (Δεσκάτ.) *Γομάρ' ξισαμάροντου εἶσι ντίπ γιὰ ντίπ Μακεδ. (Βέρ. Κοζ.)* *Εἶνι γομάρ', γιατί δὲ γνουρίζ' τ' χάρ' π' τοῦ 'καμα Τῆν. Καήμερι, εἶσι ντίπ γ' μάρ'* Στερελλ. (Φθιώτ.) **β)** Βραδύνους, βλάξ Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Κεφαλλ.: *Ἀνθρωπος εἶναι αὐτὸς ἢ γομάρι;* Μαχαιρᾶδ. **γ)** Πληκτικὸς, βαρετός, ἄχρηστος Λέσβ. Πελοπν. (Ξεχώρ. κ.ά.): *Ρὲ γομάρι, περπάτα γλήγορα!* Ξεχώρ.

γομαριά ἢ, Θήρ. Ἦπ. Κρήτ. (Βιάνν.) Χίος (Ἐγρηγόρ. Πισπιλ. Φυτ. κ.ά.) *γομαριά* Θεσσ. (Ἀνατολ. Γερακάρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Πάρ. Σάμ. Στερελλ. (Γαρδίκ.) *γομαρὲ Δ. Κρήτ. γομαρὰ Κρήτ.* (Ἄγιος Γεώργ. Βιάνν. Μεραμβ.) *γομαρὰ Κύπρ. (Μένουκ.) γομαρὰ Κύπρ.*

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γομάρι*. Διὰ τοὺς τύπ. *γομαρὲ - γομαρὰ* πβ. Γ. Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 6 (1894), 36 κέξ. καὶ Γλωσσολ. Μελέτ., 1, 149.

